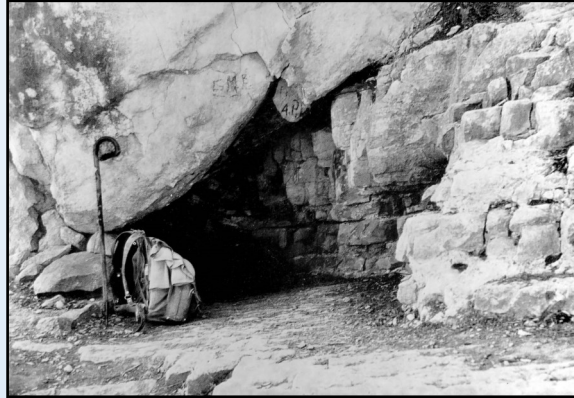


LA COVA DE RAMON LLULL

Com és la cova?

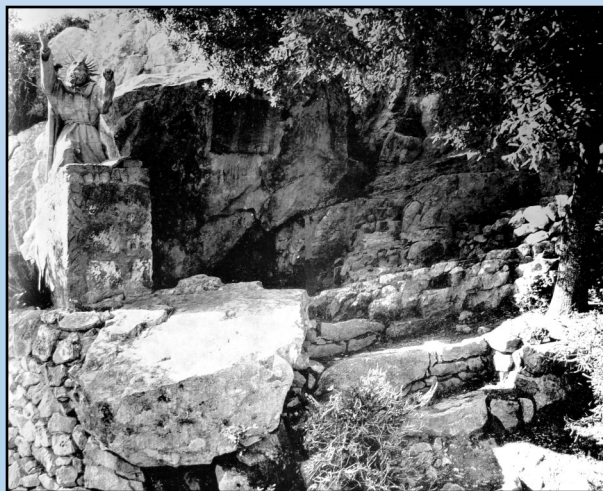
La cova de Ramon Llull se situa al vessant sud del puig de Randa, entre penya-segats abruptes, dins els terrenys de la possessió d'Albenya. Tant la cova com el veí santuari de Cura foren declarats paratge pintoresc pel Decret de 8 de juny de 1951 (BOE núm. 172, de 21 de juny de 1951), tot i que actualment estan catalogats com a béns d'interès cultural (BIC).



Fotografia del llibre *Rutes amagades de Mallorca, 24. Puig de Randa des de Algaida, per Castellitx i Albenya* (1968).

Característiques físiques de la cavitat

La cova de Ramon Llull presenta una entrada estreta i greument afectada per desprendiments de roca. La cavitat no és gaire profunda i l'altura també és escassa, de manera que només hi cap una persona acotada. Segons la descripció de l'arxiduc Lluís Salvador, la cavitat tenia una obertura de 2,5 metres i una fondària de 2 metres.



Fotografia del llibre *Rutes amagades de Mallorca, 24. Puig de Randa des de Algaida, per Castellitx i Albenya* (1968).

LA COVA DE RAMON LLULL

El despreniment de la roca que havia fet de sostre i de coberta ha reduït notablement les dimensions de la cova i ha generat un seguit de llegendes i relats vinculats a la destrucció voluntària del patrimoni lul·lià. Així s'hauria consolidat l'argument de la destrucció de la cova promoguda pels sectors antilul·listes, amb la voluntat de fer desaparèixer els símbols i els espais que nodrien una devoció considerada de pes escàs per a la Il·lustració.

L'entorn de la cavitat

Davant la cova hi ha una esplanada d'uns 350 m². Tota la zona està tancada amb paret seca i una reixa metàl·lica que protegeix les persones que la visiten. Amb la mateixa tècnica de pedra en sec i terra s'han construït els tres graons que faciliten l'accés a l'entrada de la cavitat. En aquest espai, cal destacar-hi dos elements commemoratius de Ramon Llull. En primer lloc, just damunt l'entrada de la cova, hi ha una placa de pedra, que es va col·locar el 1933. El segon element és una estàtua de Ramon Llull pregant de genolls, també de pedra, i actualment mutilada. Aquesta estàtua està damunt una peanya de pedra i ciment que, al seu torn, s'ubica damunt un segon pedestal de pedra seca que sustenta, a més de l'estàtua esmentada, una gran roca. Tot el conjunt fou bastit pels frares del tercer orde regular de sant Francesc durant la dècada de 1940.

Pel que fa a la vegetació, cal indicar que és la típica de garriga. Hi abunden els pins, alguns dels quals estan dins pasteres, així com els ullastres, les alzines, les mates i els càrritxs. També s'ha de destacar el cèlebre llentiscle que ha donat lloc a la llegenda de la mata escrita, que segons la tradició va tenir lloc en aquesta cova. Les fulles d'aquesta mata tenen tot un seguit de signes estranys, talment lletres d'alfabets arcaics, que s'hi varen imprimir després que Déu revelàs a Ramon Llull *l'Art General*. Així ho explica el poeta Miquel Costa i Llobera:



El cèlebre llentiscle que ha donat lloc a la llegenda de la mata escrita. Imatge propietat de PHI- Consell de Mallorca.

LA COVA DE RAMON LLULL

«És fama antiga que a tal punt escrita
quedà la mata per senyal la fita
d'on l'asceta va ser il·luminat;
quedà de sa ciència com a prova
i com a símbol de sa vida nova
consagrada a l'immens apostolat».

Miquel Costa i Llobera. «La Mata Escrita del Puig de Randa» (fragment).

En darrer lloc, cal indicar que la panoràmica del migjorn de Mallorca des d'aquest lloc és espectacular. La presència d'alguns bancs de pedra conviden a reposar-hi i a deixar-se meravellar per la contemplació de les vistes.



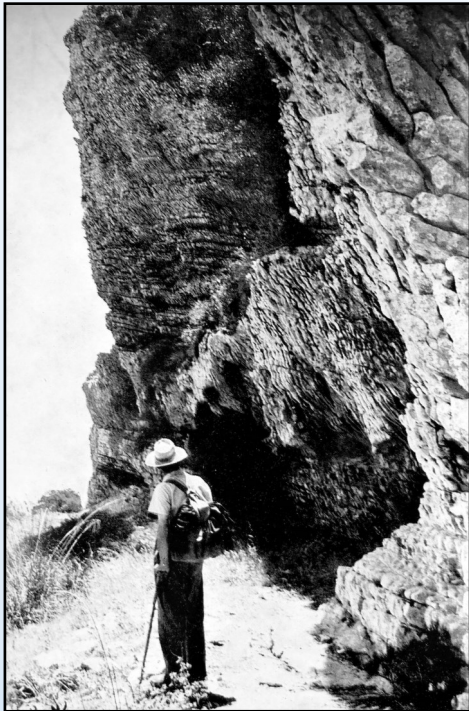
Estat actual de la cova. Imatges propietat de PHI- Consell de Mallorca

La cavitat i les seves característiques

La gran roca caiguda, juntament amb dos fragments despresos posteriorment d'aquesta mateixa roca, configuren la primera cova de Ramon Llull. Hi ha una zona a la part dreta de la cavitat, a recer del nord i amb vista al migjorn, amb un pedrís i un petit abric rocós. L'esplanada de la cova té 342 m², descansa sobre un marge de pedra en sec i està tancat per una paret de pedra. A l'interior del recinte hi ha vegetació abundant entre la qual hi destaca la mata — símbol de la mata escrita lul·liana —, salvada també pels diversos intents d'eliminació i d'atemptats.

LA COVA DE RAMON LLULL

La cova de Ramon Llull de la muntanya de Randa. Interpretació geològica



Fotografia del llibre *Rutes amagades de Mallorca*,
24. Puig de Randa des de Algaida, per Castelletx
i Albenya (1968).

Prop del cim del puig de Randa, trobam les restes d'una cova. S'hi accedeix per un caminet prop del cim a sols deu minuts del santuari. Conta la llegenda que, en aquell enfony, sota aquells imponents penyals tot orientat a Terra Santa (S-SE), s'hi retirava Ramon Llull llargues temporades per cercar la inspiració per a la seva art. També allà, se li va aparèixer Crist crucificat que li duia inspiració i ànims en forma de mata escrita. Avui en queden poques restes, de tot plegat. La cova fou mig derruïda pels antilul·listes, però s'ha restaurat i és visitable. La cova es troba excavada en marès de la unitat calcarenita de Randa (miocè mitjà, 16 milions d'anys). Aquest és un marès rogenic de gra fi o irregular, sovint polsós i, a tongades, més dur; tot amb restes de copinyam capolat i alguns còdols minúsculs. La potència de la penya, l'orientació i la presència d'aquest material devien fer que la cova antiga fos un lloc certament abrigat.

El puig de Randa està format per aquesta potent unitat calcarenita i per una altra un poc més antiga, ambdues però coetànies a l'aixecament de Mallorca (25-13 Milions d'anys) tot per sobre dels encavalcaments alpins del basament. Aquesta unitat superior de Randa, on se situa la cova, sols es localitza a la zona central de l'illa (Randa, puig de Sant Miquel de Montuïri).

LA COVA DE RAMON LLULL

Ramon Llull, des de la cova, podia veure Mallorca ordenada entre les serres de Tramuntana i de Llevant, i els plecs de Galdent que mostraven l'empenta d'Àfrica que aixeca els relleus. Adossat al relleu, les restes de l'escull fòssil tropical posterior (marina de Lluçmajor, 11-6 Milions d'anys) i encara les conques o subsidències de Palma, Inca o Campos, producte de la desfeta del relleu. I tot tan ordenat que Llull no hauria dubtat de veure-ho com una obra divina. El savi demostra tenir una visió geològica en la previsió de l'existència d'Amèrica enfront de les costes d'Europa sols observant les mareas atlàntiques. Tot ens du a separar els terrenys dipositats en règim mareal com els de la cova, dels posteriors a l'estret de Gibraltar i actuals. Els darrers 20 m del puig on se situa la cova són calcarenites (marès) roges, grisenques clares o groguenques treballades també per l'onatge i amb minses restes de còdols i de copinyam que reflecteix sedimentació mareal. Es tanca així la roda lul·liana.

Bernat Morey Colomar (geòleg)

Enllaços d'interès

«Cova de Ramon Llull, Cura». *Mallorca, paisatge cultural*.

<https://bit.ly/2EtD8UU>

«Ramon Llull i la mata escrita», *WoW Mallorca*.

<https://bit.ly/2GWqi3o>

RIBAS SERRA, Arnau. *Catalogació florística del Puig de Cura i els seus voltants*.

<https://bit.ly/2SoaCI0>

SÀNCHEZ CUXART, Antoni. «La Mata Escrita de Ramon Llull», *Vademècum*.

<https://bit.ly/2GYF0qB>

Autor dels textos: Pere Fullana Puigserver.

©Consell de Mallorca. Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística. Direcció Insular de Patrimoni, 2019.